

матеріал; аналізувати, зіставляти факти; аргументувати думку, самостійно приймати рішення; встановлювати соціальні контакти (розподіляти обов'язки, взаємодіяти один з одним); адекватно оцінювати себе й один одного.

Отже, цілісна система організації науково-дослідної роботи студентів формується поступово, на ґрунті інтенсивного розвитку наукової роботи у навчальних закладах, зміцнення творчих зв'язків з іншими навчальними закладами тощо і виконує частково функцію удосконалення навчального процесу, виховує риси дослідника, підвищує якість професійної підготовки фахівців.

Список використаних джерел:

1. Абашкіна Н.В., Бережний Е.П., Дорошенко В.О. Нові підходи до розробки сучасних педагогічних досліджень // Рідна школа. – 1994. – № 3–4.
2. Аніскіна Н. Педагогічна підтримка обдарованості. – Київ: «Шкільний світ», 2005. – С. 34–45.
3. Белічева Т.М., Чорного Л.Ф. Порядок виконання та захисту наукової роботи учня // Управління школою. – 2002. – № 10.
4. Голобородько В.В. Наукова робота учнів. – Харків: Основа, 2005.
5. Федоренко Г.М. Науково-дослідницька робота учнів старших класів // Вивчаємо українську мову та літературу. – 2008. – № 30. – С. 2-9.

Коростіянець Т.П.

доцент,

*Південноукраїнський національний педагогічний університет
імені К.Д. Ушинського*

РЕАЛІЗАЦІЯ ІНДИВІДУАЛІЗАЦІЇ ОСВІТИ ЧЕРЕЗ ІНДИВІДУАЛЬНІ ОСВІТНІ ТРАЄКТОРІЇ СТУДЕНТІВ

Сучасні умови життєдіяльності вимагають від людини нових форм мислення, поведінки і співпраці, відповідальності за власні дії. За цих умов освіта, особливо вища, стає головним чинником соціального й економічного прогресу, де найвищою цінністю і головним капіталом суспільства визнається людина, здатна до пошуку і освоєнню нових знань, прийняттю нестандартних і відповідальних рішень в усіх сферах життєдіяльності. Особливої ваги ця проблема набуває у зв'язку з підготовкою майбутнього педагога природничо-математичних дисциплін, оскільки підвищуються вимоги до його професійної компетентності.

Якість професійної підготовки майбутніх учителів математики в українській вищій школі сьогодні зорієнтована на європейський вимір, де визначальними є готовність до самостійної роботи, індивідуалізації програм, самовдосконалення й саморозвитку, вміння здобувати знання й продуктивно використовувати їх у професійній діяльності. З огляду на це, викладачам фундаментальних і спеціальних природничо-математичних дисциплін у вищому навчальному закладі необхідно не лише сформулювати в студентів певний рівень фахових знань і вмінь, а й виробити в них здатність до розв'язання проблемних завдань, до самостійності в навчальній роботі,

пошуку інформації, її опрацювання й застосування, розвинути особистісні якості, зокрема природничо-математичну культуру, посилити мотивацію до навчання й ціннісних орієнтацій професійної діяльності.

Теоретичні дослідження та вивчення практики викладання у вищих педагогічних навчальних закладах показали, що в умовах існуючих педагогічних технологій вищої школи переважає одноманітність і усереднений підхід до студентів. Диференційований і індивідуальний підходи на навчальних заняттях носять епізодичний характер – лише на окремих етапах процесу засвоєння знань, в окремих видах навчальної роботи, без врахування індивідуальної траєкторії розвитку кожного студента.

Намітився перехід від колективної до індивідуальної форми навчання, що передбачає особисту участь кожного студента у формуванні освітньої траєкторії, стимулювання регулярної і результативної самостійної роботи, посилення мотивації студента до освоєння освітньої програми за рахунок вищої диференціації оцінки навчальної роботи студента. Тому розв'язання проблеми індивідуалізації освіти студентів педагогічних вузів є актуальною.

Ідеї індивідуальної освіти, що оформлюються теоретично і навіть реалізуються на практиці (в більшості випадків у шкільній освіті), неоднозначно розуміються в педагогічному співтоваристві. Розглянемо різні тлумачення індивідуалізації сучасної освіти, виокремлюючи чотири напрями. Прихильники *першого напрямку* пов'язують індивідуалізацію освіти з позааудиторними, заняттями тих, хто навчається. Другий напрям пов'язують з традиційними формами самостійної роботи поза колективом тих, хто навчається: екстернат, репетиторство, заочне навчання. Прибічники *третього напрямку* трактують індивідуалізацію освіти як можливість вибору молодою людиною навчальних дисциплін в рамках компонентів навчальних планів освітніх установ в умовах традиційної класно-урочної, аудиторної системи. Представники *четвертого напрямку* знаходять потенційні взаємодії тих, хто навчається і педагогів на заняттях і у поза аудиторної діяльності. Причому більшість з них прагнуть забезпечити індивідуалізацію освіти в групах із стандартною кількістю учнів (Н. А. Алексєєв, В. В. Гузеєв, А. М. Каменський, В. М. Лізінський, В.В. Серіков, В. Д. Шадріков, А. В. Хуторський, І. С. Якиманська і ін.). Інші для цього розглядають можливість скорочення кількості студентів в групах (В. К. Дьяченко, С. Д. Поляков, В. В. Семенов і ін.). Треті розглядають все міське/сільське співтовариство як територію для індивідуальної активної творчої діяльності тих, хто навчається (М. А. Балабан, О. М. Леонтєва, А. Н. Тубельський, С. Н. Чистякова, М. П. Невзоров, Л. П. Белова і ін.).

Зокрема І. С. Якиманська, в рамках концепції особистісно-орієнтованої освіти, пропонує зробити пріоритетним контроль педагогом суб'єктного досвіду того, хто навчається: пізнавального, комунікативного або творчого. Виходячи з цього, рекомендується диференціювати не тих, хто навчається («зовнішня» диференціація), а навчальний матеріал; організувати єдиний освітній простір так, щоб створити певне середовище, де кожен учень самореалізується «як може», відповідно до властивих йому пізнавальних потреб, має умови для індивідуального розвитку («внутрішня» диференціація) [5].

Розвиваючи концепцію особистісно-орієнтованої освіти, Н. А. Алексєєв також розглядає можливість реалізації індивідуальних освітніх траєкторій тих,

хто навчається в умовах переважаючої класно – урочної організації навчального процесу. На його думку, індивідуальна освітня траєкторія відбивається в індивідуальному навчальному плані, а успішність її побудови передбачає систематичну рефлексію і уточнення зробленого студентами вибору, корекцію траєкторії. Згідно його точки зору, вільна модель навчання включає індивідуальний план, екстернат, дистанційне навчання [1].

Ідею впровадження індивідуальних освітніх програм розробляє В. В. Семенцов. Ідея В. В. Семенцова полягає в тому, аби клас як навчальну групу однолітків трансформувати до розмірів мікро групи, дозволити їм мати індивідуальні освітні програми, ввести посади посередників і посилити процес контролю, контролюючи і оцінюючи не лише обсяг знань, умінь, навичок, але і мотиви учіння [4].

У свою чергу, наукова група під керівництвом С. Д. Полякова також аналізує можливість розвитку індивідуальної особистості в рамках існуючої класно-урочної системи. Дослідники пропонують педагогічні прийоми поділити на групи, на підставі можливості вчителів створити умови для самопізнання, самовизначення, самореалізації, сумісного розвитку школярів, самоудосконалення і саморозвитку, при виконанні завдання тим або іншим способом [3].

«Школа індивідуального розвитку» А. М. Каменського безперечною умовою успішності становлення індивідуальності вважає умову вільного вибору індивідуального освітнього маршруту. Підхід А. М. Каменського залишає класно-урочну систему, організує активне самоуправління, екстернат, бінарні уроки, вводить посаду педагога – коректора, в посадові обов'язки якого входить робота з дітьми в індивідуальному режимі, створює умови для само підготовки учнів [2].

На нашу думку, згідно попереднім дослідженням успішність викладання у ВНЗ цілком і повністю теж залежить від уміння педагога працювати, орієнтуючись на динамічні типи студентів, що виділяються на основі темпу їх учіння і тривалості працездатності. Це виявляється у виборі і вживанні прийомів навчання, при дозуванні самостійних завдань, визначенні варіантів залікових, контрольних робіт, змістових модулів (по мірі трудності і по інших ознаках). Дані підходи до індивідуалізації освіти можуть і мають бути поєднані в процесі розробки і реалізації індивідуальних освітніх траєкторій студентів.

Дослідники індивідуалізації освіти пропонують багато варіантів розв'язання цієї проблеми. Суть індивідуалізації навчально-виховного процесу не в кількості індивідуальних прийомів, а в рішенні ще одного важливого запитання: як почати самоосвіту і забезпечити індивідуальну освіту? Як здолати скепсис управлінців, недовіру педагогів і батьків, сумніви тих, хто навчається в своїх можливостях самостійно засвоїти навчальний матеріал, особливо при розривах і провалах в навчальному процесі?

Ми вважаємо, що навчально-виховний процес в ситуації індивідуалізації освіти неможливо планувати і організовувати так само, як раніше планувався і організовувався традиційний навчальний процес. З точки зору управління воно потребує зовсім інших методів – не планового управління, не керівництва, не контролю, а забезпечення умов, самоврядування і самоорганізації. Якщо говорити коротко, то основна ідея управління

навчальним закладом індивідуальної освіти зводиться до наступного: якщо адміністратор визнає індивідуальність учня і його право на індивідуалізацію навчального процесу, то він не повинен відмовляти в цьому своєму колезі – педагогові. І ця позиція повинна виявлятися всюди, на всіх етапах переходу від масової школи до школи індивідуальної освіти. Модернізація сучасного освітнього процесу, інновації передбачають «студентоцентровану» спрямованість, що означає самостійність, комфортність і індивідуалізацію програм, збільшення мір свободи студентам в тому, що стосується вибору ними різних індивідуалізованих освітніх траєкторій. У свою чергу поняття «індивідуальна освітня траєкторія» вимагає перегляду підходів до відбору змісту освіти, технологій навчання.

Список використаних джерел:

1. Алексеев Н.А. Профильное обучение в контексте личностно-ориентированного образования // Тюмень, 2005. – 250 с.
2. Каменский А.М. Смирнова З.Ю. Индивидуальное развитие личности ребенка в условиях общеобразовательной школы // «Школьные технологи». – Вып. 3. 2000 г. – С. 93.
3. Поляков С. Д. Педагогика «Я»: эскиз подхода // Новые ценности образования: Педагогика «Я». – Москва, 2005. Вып. 2 (21). С. 4-10.
4. Семенов В.В. Индивидуализация классно-урочного образования: проблемы и перспективы // Москва, 1998. – 128 с.
5. Якиманская К.С. Личностно-ориентированное обучение в современной школе // Москва, 1996. – 96 с.

Пащенко І.М.

викладач спеціальних дисциплін,

Гірничий коледж

ДВНЗ «Криворізький національний університет»

ВПРОВАДЖЕННЯ РОЗВИВАЛЬНОЇ ТЕХНОЛОГІЇ ПРИ ВИКЛАДАННІ ЗАГАЛЬНОТЕХНІЧНИХ ДИСЦИПЛІН ДЛЯ ДОСЯГНЕННЯ УСПІШНОСТІ В ПІДГОТОВЦІ КОМПЕТЕНТНОГО СПЕЦІАЛІСТА ТЕХНІЧНОГО ПРОФІЛЮ

На сучасному етапі суспільства відбувається поступове відродження інтересу до технічних професій. Стрімкий темп науково-технічного прогресу, впровадження комплексної механізації та автоматизації, удосконалення технології виробництва практично у всіх галузях народного господарства пред'являє жорсткі вимоги до рівня підготовки спеціалістів. В наш час робітник повинен бути спеціалістом широкого профілю, який здатен в короткі терміни оволодіти новою технікою або новою професією. Спеціаліст високого рівня кваліфікації повинен бути відкритим до сприйняття інновацій та мати значний рівень самостійності. Сучасні вимоги до спеціаліста технічного профілю вимагають змін у навчальному процесі підготовки компетентного фахівця. Результатом навчального процесу повинно бути не лише отримання необхідних знань та вмінь, а й здатність до творчості та інноваційної діяльності.